

Restaurování nástěnných maleb vedut v hlavním sále Thunovského letohrádku v Ledči nad Sázavou

BcA. Barbora Glombová

KONTAKT: b.glombova@seznam.cz

V hlavním sále Thunovského letohrádku v Ledči nad Sázavou se nacházejí ojedinělé nástěnné malby vedut. Thunovský letohrádek je čtvercová raně barokní stavba, patrová s mansardovou střechou, která byla postavena v letech 1689–1691. V této době byly pravděpodobně neznámým malířem vytvořeny i veduty thunovských staveb. Každou stěnu hlavního sálu zdobí tři veduty (celkem jich je dvanáct). Malby mají cca 2 m na výšku a 2,8–3,7 m na délku. České thunovské stavby pokrývají západní, východní a jižní stěnu. Jsou to veduty Ledče nad Sázavou, Thunovského paláce na Malé straně, Žehušice, Svojšice, Toskánský palác na Hradčanech, Pětipsy, zámek Felixburg a Klášterec nad Ohří. Na severní stěně jsou stavby v Tyrolích. Zámek Mareto s městem Bolzano, palác v Tridentu a zámek Matarelo. To je celkem jedenáct staveb. Aby byl celek harmonický a symetrie byla zachována, na východní stěně je kromě veduty Klášterce nad Ohří ještě navíc veduta s letohrádkem z Klášterce nad Ohří. To znamená, že samotný letohrádek je na malbách zobrazen dvakrát: jednou jako součást pohledu na město a podruhé jako samostatná stavba. Jsou to velmi osobitě pojeté pohledy na panství umístěná v krajině, v nichž místy převládá věcnost nad ostatními složkami (perspektivou). Při bližším pohledu diváka upoutá malebná drobnokresba, filigránsky provedené figury panstva a poddáných zachycených např. jak se plaví na loďce, či půvabně vymalované minipsíci a jeleni v okolních hvozdech.

Zajímavé je, že tyto veduty mají dokumentární hodnotu. Dokazuje to veduta znázorňující Ledeč nad Sázavou, na které je věrně zobrazen letohrádek v parku blízko ledečského hradu, jehož část se bohužel nedochovala, na jeho místě je nyní provedena volná rekonstrukce¹. Z dochovaných maleb lze vyčíst, že objekt letohrádku si zachoval autentickou podobu dodnes. Zůstala výrazně členěná raně barokní fasáda a zdá se, že původní střecha byla ve tvaru obráceného lodního kýlu.

Malby byly v minulosti již minimálně jednou restaurovány, ale restaurátorský zásah byl poměrně citlivý a nezasáhl do originálu malby. Těžko říci, jestli to bylo záměrem autora opravy, ale jeho zásah byl reverzibilní. Provedl ho v roce 1942 Bedřich Veselý².

RESTAUROVÁNÍ

V předchozích letech bylo nutné malby zajistit pro průběh stavebních prací. (Letohrádek byl v havarijním stavu, chyběla střešní krytina a krov byl dřevěný). Byl proveden průzkum maleb a jejich sanace. Tyto práce prováděl tým Lucie Lounové Hedvika Herbsová a Pavlína Stará.

Během minulého roku byly malby vedut v hlavním sále kompletně restaurovány (Lucie Lounová, Jiří Suchan, Alena Pokorná, Zuzana Kuřátková, Helena Veselá, Barbora Glombová, Monika Wolfová).

V minulých letech byl prostor hlavního sálu přepatrován, a tak se malby ocitly v podstřešním polopatře. Patrně ve druhé polovině 20. století začalo do sálu zatékat, což mělo fatální dopad na stav maleb na severní stěně, která byla natolik poškozena, že z ní postupem času veduty de facto zmizely.

Kvalita omítek je vysoká. Omítky obsahují přebytek vápna. Jádrové jsou s hrubším zrnem. Svrchní vrstva je kletovaná. Vlivem vlhkosti ale vznikly na mnoha místech dutiny a praskliny a místy byla zeslabena či různým způsobem zakalena barevná vrstva malby.

Malby byly provedeny technikou fresco-secco. Velké plochy byly malovány do vlhkého podkladu. Dekoratívni rámování bylo provedeno malbou z ruky a při bližším pohledu je možné vysledovat jisté tahy štětcem a pastózní nasazení světel.

1 Autorem rekonstrukce je Jiří Suchan.

2 Je to jasně zřetelné na fotografii, která byla v tomto roce pořízena a její negativ se nachází v archivu NPU na Valdštejnském náměstí. Na středovém výjevu na jižní stěně s Toskánským palácem je na prostředním tmelu ve spodní části veduty nápis RENOV. MCMXLII BED. VESELY PRAGA.

Lokálně byly malby přemalovány. Nebylo složité přemalby identifikovat, byly zpráškované a jejich barevnost se lišila od originálu. Z důvodu přepatrování se v dolní části vedut nacházely velké otvory, ve kterých byly původně umístěné trámy. Na všech výjevech byly vandalské vyryté nápisy a nápisy provedené měděnou metalízovou barvou ve spreji.

Nejprve byly odstraněny nevhodné tmely a povrch maleb byl očištěn od prachových depozit. Poměrně náročné bylo odstranění či místy spíše potlačení nápisů autolakem. Vlivem zatékání byla lokálně odplavena téměř veškerá vrstva jádrové omítky. Na několika místech, kde došlo k hlubokým prasklinám a svrchní poměrně pevná vrstva omítky se vyboulila nad rovinu malby, byl zvolen postup transferu menších částí svrchní omítky s malbou (tzv. stacco). Před transferováním byla důkladně zpevněna barevná vrstva, byl proveden gázový přelep, zakresleny orientační kóty a náložky. Po sejmutí byly transfery sbroušeny a důkladně pomocí organokřemičitanů zpevněny. Po technologické pauze byly transfery znovuosazeny na slabou vrstvu štuku z teracotransferu. Dutiny byly vyplněny injektážní směsí.

Povrch maleb byl poté dočištěn mechanickou cestou houbami wishub a jemnými štětci, lokálně destilovanou vodou. Po vyčištění byly malby zafixovány vodnou akrylátovou disperzí.

Nabízelo se několik možností jak nástěnné malby restaurovat. Mohli jsme provést rekonstrukci v místech, kde chybělo rámování a jejich vnitřek jen pietně vyretušovat a neprovádět žádné rekonstrukce. Nebo provést rekonstrukce u těch výjevů, kde bylo možno dohledat dle černobílých fotografií původní stav.

V průběhu prací se naše představy o konečném stavu maleb vyvíjely. Na dvou vedutách, které se nacházejí na západní stěně chyběl středový motiv výjevu – v těch místech byly probourané okenní otvory. V průběhu provádění retuší a po diskuzi s památkáři a na přání majitele objektu s ohledem na pravděpodobné budoucí využití prostoru se ukázalo, že bude neoptimálnější provést hypotetické rekonstrukce centrálních výjevů vedut na západní stěně a téměř kompletní rekonstrukce vedut na stěně severní dle dochovaných černobílých fotografií z archivu památkového ústavu.

Za doplňující informace děkuji duši tohoto projektu Lucii Lounové.

*Severní stěna,
stav před restaurováním.*

*Západní stěna,
stav před restaurováním.
Veduta s chybějícím
centrálním motivem.*

*Východní stěna,
stav před restaurováním.
Veduta Klášterce nad Ohří.*

*Východní stěna,
stav před restaurováním.*

*Severní stěna. Příprava
podkladu před provedením
rekonstrukce.*

Úprava rubu transferu.

*Průběh vytváření hypotetické
rekonstrukce na západní
stěně.*

*Severní stěna,
stav po rekonstrukci.*

BAREVNÉ REPRODUKCE TĚCHTO NÁHLEDŮ NALEZNETE V OBRAZOVÉ PŘÍLOZE V ZÁVĚRU SBORNÍKU (NA STRANĚ XX).

Restaurování nástěnných maleb vedut v hlavním sále Thunovského letohrádku v Ledči nad Sázavou

BcA. Barbora Glombová

7

« Severní stěna, stav před restaurováním.

< Východní stěna, stav před restaurováním. Veduta Klášterce nad Ohří.

« Západní stěna, stav před restaurováním. Veduta s chybějícím centrálním motivem.

< Východní stěna, stav před restaurováním.

Úprava rubu transferu.

Průběh vytváření hypotetické rekonstrukce na západní stěně.

Severní stěna. Nahoře: příprava podkladu před provedením rekonstrukce; dole: stav po rekonstrukci.

FOTO BARBORA GLOMBOVÁ